

જાદૂ એક હકીકત

જાદૂ એક હકીકત છે. તેને ખોટું ઠેરવી શકાય એમ નથી. અલ્લાહ ત્રાસાલાએ કુર્ઝાનમાં ફિરાઓનના જાદુગરો વિશે ફરમાવ્યું :

﴿قَالَ أَلْقُوا فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَأَسْتَرَهُبُوهُمْ وَجَاءَهُ وَسِعْرٌ عَظِيمٌ﴾ (الأعراف: ١١٦)

અનુવાદ : “ભૂસાએ જવાબ આપ્યો : તમે જ ફેંડો. તેમણે જેવો પોતાનો જાદૂ ફેંક્યો, તો આંખોને જાદુવશ અને હદ્ધોને ભયભીત કરી દીધા અને ખૂબ જ જબરજસ્ત જાદૂ બનાવી લાવ્યા.” (સૂરે: આ'રાફ, આ. ૧૧૬)

બીજી જગ્યાએ ફરમાવ્યું :

﴿وَاتَّبَعُوا مَا تَنَوَّا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا وَيَعْلَمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ﴾ (البقرة: ١٠٢)

અનુવાદ : “અને લાગ્યા એ વસ્તુઓનું અનુસરણ કરવા, જે શૈતાનો, સુલૈમાન عليه السلام ના રાજ્યનું નામ લઈને રજૂ કર્યા કરતા હતા, જો કે સુલૈમાન عليه السلام એ ક્યારેય કુઝ કર્યું નથી, કુઝનું આચરણ તો એ શૈતાનોએ કર્યું હતું જે લોકોને જાદુનું શિક્ષણ આપતા હતા.” (સૂરે: બકરાહ, આ. ૧૦૬)

તેથી રસૂલુલ્લાહ صلوات الله عليه وسلم પર પણ જાદૂ કરવામાં આવ્યું હતું. હજરત આઈશા رض કહે છે કે બની જરીકનો એક યહૂદી, જેનું નામ લબીદ બિન અલ-અસમ હતું, તેણે રસૂલુલ્લાહ صلوات الله عليه وسلم પર જાદૂ કર્યું હતું, જેની અસર એ હતી કે આપ صلوات الله عليه وسلم ને લાગતું કે ફ્લાશ્યું કામ કરી લીધું છે, જ્યારે કે વાસ્તવમાં તે આપ صلوات الله عليه وسلم એ નથી કર્યું હોતું. એક દિવસ આપ صلوات الله عليه وسلم એ દુઆ કરી અને ફરમાવ્યું કે મારી દુઆ કબૂલ થઈ ગઈ છે. મારા પાસે બે માણસો આવ્યા. એક માથા પાસે બેસી ગયો અને બીજો મારા પગની પાસે પંગાતે. એકે બીજાને પૂછ્યું કે આમને શું તકલીફ છે ? બીજાએ જવાબ આપ્યો કે જાદૂ કરી દેવામાં આવ્યું છે. પહેલાવાળાએ ફરી પૂછ્યું કે કોણે જાદૂ કર્યો છે ? બીજાએ જવાબ આપ્યો : વાળમાં કાંસકો કરતી વખતે જે વાળ ખરે છે તેમાં અને નર ખજૂરના ફણગામાં જાદૂ કરવામાં આવ્યો છે. પહેલાએ પૂછ્યું : ક્યાં ? બીજાએ કહ્યું કે જી-જરવાન નામના ફૂવામાં. હજરત આઈશા رض કહે છે કે તે પછી રસૂલુલ્લાહ صلوات الله عليه وسلم એ ફૂવાની પાસે ગયા. પાછા ફરીને હજરત આઈશા رض ને કહ્યું કે એ તો એવું લાગે છે કે જાણો શૈતાનના માથા હોય ! (લાંબી હદીસનું સંક્ષિપ્ત)

(મુતાફિક અલયહિ)

હકીકત એ છે કે એક મુસ્લિમે હંમેશા પોતાના રબથી દુઆ કરતા રહેવું જોઈએ, ઈસ્તગફાર (માફી) કરતા રહેવું જોઈએ અને શૈતાનોની બૂરાઈથી અલ્લાહનું શરણ માંગવું જોઈએ. અલ્લાહ ત્રાસાલાએ ફરમાવ્યું :

﴿وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الْشَّيَاطِينِ ﴾١٧ ﴿ وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونَ ﴾١٨ ﴿ المؤمنون: ٩٧-٩٨﴾

અનુવાદ : “‘અને હુએ કરો કે પાલનહાર ! હું શૈતાનોની ઉશ્કેરણીઓથી તારું શરણ માંગું છું, બલ્કે હે મારા રબ ! હું તો તેનાથી પણ શરણ માંગું છું કે તે મારા પાસે આવે.’’ (સૂર: મુ’મિનૂન, આ.૮૭-૮૮)

શૈતાનની ચાલબાળાઓથી માત્ર અલ્લાહ જ બચાવી શકે છે. અલ્લાહ તૃઆલાએ સ્વયં ફરમાવ્યું છે કે તેના નિષાવાન બંદાઓ પર તેનું જોર નથી ચાલી શક્તિનું. –

﴿إِنَّ عِبَادِي لَيَسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَنٌ إِلَّا مَنْ أَتَبَعَكَ مِنَ الْفَاسِدِينَ ﴾٤٢ ﴿ الحجر: ٤٢﴾

અનુવાદ : “‘નિઃશંક, જે મારા સાચા બંદાઓ છે તેમના પર તારું કંઈ ચાલશે નહીં. તારું તો માત્ર એ બહેકી ગયેલા લોકો પર જ ચાલશે, જે તારું અનુસરણ કરે.’’ (સૂર: હિજ, આ.૪૨)

આમ, હજરત ઉમર رض વિશે મશાહૂર છે કે તેઓ જે રસ્તાથી જતા હતા તેનાથી શૈતાન ભાગી જતો હતો, કેમ કે તેઓ અલ્લાહ તૃઆલાના નિષાવાન બંદા હતા. જીનો વિશે એ જાણી લેવું જોઈએ કે તેઓ અલ્લાહની મરજી વગર કોઈ વસ્તુની શક્તિ ધરાવતા નથી અને ન તેમને ગૈબ (પરોક્ષ)નું જ્ઞાન હોય છે. અલ્લાહ તૃઆલાનો ઈરશાદ છે :

﴿عَلِمَ الْغَيْبُ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى عَيْنِيهِ أَحَدًا ﴾٤٣ ﴿ إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولِ فِإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴾٤٤ ﴿ الجن: ٤٣-٤٤﴾

અનુવાદ : “‘તે આલિમુલ-ગૈબ (અદ્દશ્યનો જ્ઞાતા) છે, પોતાના અદ્દશ્યના જ્ઞાનથી કોઈને માહિતગાર કરતો નથી, સિવાય એ રસૂલ (સંદેશવાહક)ના, જેને (અદ્દશ્યનું જ્ઞાન આપવા) પસંદ કરી લીધો હોય, તો તેના આગણ અને પાછળ તે રક્ષકો લગાવી દે છે.’’ (સૂર: જન, આ.૨૨-૨૭)

શૈતાનો વિશે બૂરાઈ અને ઉપદ્રવથી જો કોઈ બચાવી શક્તિનું હોય તો તે અલ્લાહ તૃઆલા છે. તેનાથી સંબંધ દઢ બનાવવો જોઈએ. જે અલ્લાહના સુરક્ષા કવચમાં આશ્રિત હોય, તેનું મનુષ્ય-શૈતાનો અને જન-શૈતાનો કંઈ બગાડી શકતા નથી. ચોક્કસ, સૌથી સારો મદદગાર અને બગાડી ગયેલા કામને બનાવનાર માત્ર અને માત્ર અલ્લાહ જ છે. ઈબ્લિસ અહંકારમાં માર્યો ગયો. જ્યારે અલ્લાહ તૃઆલાએ તેને આદેશ કર્યો કે આદમને સિજદો કરો, તો તેણે કહ્યું :

﴿قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَا تَسْجُدُ إِذْ أَمْرُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴾٤٥ ﴿ الأعراف: ٤٥﴾

અનુવાદ : “‘હું તેનાથી શ્રેષ્ઠ છું, તે મને આગથી પેદા કર્યો છે અને તેને માટીથી.’’

(સૂર: આ’રાફ, આ.૧૨)

ઇઝ્લીસનો આ જવાબ સાંભળીને અલ્લાહ તુઅલા ખૂબ પ્રકોપિત થયો અને તેને ધુતકારી નાખ્યો. ફરમાવ્યું :

﴿ قَالَ أَخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا لَمَنْ تَبَعَكَ مِنْهُمْ لَا مَلَانَ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجَمَّعِينَ ﴾ ﴿١٨﴾ **الأعراف:**

અનુવાદ : “ફરમાવ્યું - નીકળી જા અહીંથી, અપમાનિત અને ધુતકારી કાઢેલ. વિશ્વાસ રાખ કે આમાંથી જે તારું અનુસરણ કરશે, તારા સહિત એ બધાથી હું જહનમને ભરી દઈશ.” (સૂર: આ'રાફ, આ. ૧૮)

જો પર પણ મનુષ્યોની જેમ અલ્લાહ તુઅલાની ઈબાદત અને આજ્ઞાપાલનની જવાબદારી છે. કુર્અનની ઘણી આયતોથી આ બાબત સાબિત છે. વિભિન્ન હટીસોમાં પણ આનું વિવરણ મળે છે. એક વાર રસૂલુલ્લાહ ﷺ સહાબા-કિરામની પાસે પથાર્યા અને શરૂઆતથી અંત સુધી સૂર: રહમાનની તિલાવત કરી. સહાબા-કિરામ મૌન રહ્યા. આપ ﷺ એ ફરમાવ્યું : મેં જોની સામે આ સૂર: પઢી તો તેમણે આનો ઉત્તમ જવાબ આખ્યો. હું જ્યારે-જ્યારે આ આયત ١٣ ﴿الرحمن: ١٣﴾ અર્થાત् ‘પોતાના રબની કઈ-કઈ કૃપાઓને ખોટી ઠેરવશો’ પહુંચ છું તો તેઓ જવાબમાં કહેતા કે હે અમારા રબ ! અમે તારી કોઈ કૃપાને ખોટી નથી ઠેરવતા. સર્વ પ્રશંસા તારા જ માટે છે. («لَا يُشْتَيِّعُ مِنْ نِعْمَكَ رَبَّنَا نُكَبْ فَقَ الْحَمْدُ») (તિરમિઝી)

ઇઝ્લીસ બરાબર જાણતો હતો કે તેનો સર્જનહાર અલ્લાહ તુઅલા છે. અલ્લાહે જ તેને ઈબાદત અને આજ્ઞાપાલન માટે જવાબદાર બનાવ્યો છે અને તેનો આદેશ પણ આપ્યો છે. પરંતુ તે અલ્લાહના આદેશનું પાલન કરવાને બદલે અહંકારમાં પડી ગયો. એક આજ્ઞાપાલક મુસ્લિમ એવું કદાપિ કરી શકતો નથી કે તે અલ્લાહના આદેશથી મોહું ફેરવે. ક્યામતના દિવસે લોકો એક વ્યક્તિને જહનમમાં જોશે, તો આશ્રયથી પૂછુશે કે તમે તો અમને નેકીનો આદેશ આપતા હતા, બૂરાઈઓથી રોકતા હતા, તમે અહીં કેવી રીતે ? તે વ્યક્તિ કહેશે : હા, હું તમને નેકીઓનો આદેશ આપતો હતો, પણ સ્વયં તેના પર અમલ કરતો નહોતો. હું તમને બૂરાઈઓથી રોકતો હતો, પણ સ્વયં તેનાથી બચતો નહોતો. ક્યામતમાં શૈતાનનો મામલો પણ વિચિત્ર હશે. તે સ્વયં પોતાના કાર્યકરો તથા દરવાનો અને સહાયકોથી સંબંધ-વિચ્છેદની જહેરાત કરશે. કુર્અનમાં અલ્લાહનો ઈરશાદ છે :

﴿ وَقَالَ الشَّيْطَلُنْ لَمَّا قُصِّيَ الْأَمْرُ إِبْرَاهِيمَ اللَّهُ وَعَدَكُمْ وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَنٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلَا تَلُومُونِي وَلَوْمُوا أَنفُسَكُمْ ﴾ ﴿٢٢﴾ **ابراهيم:**

અનુવાદ : “અને જ્યારે નિર્ણય થઈ જશે, તો શૈતાન કહેશે : હકીકત એ છે કે અલ્લાહે જે વાયદાઓ તમારા સાથે કર્યા હતા તે બધા સાચા હતા અને મેં જેટલા વાયદા કર્યા તેમાંથી કોઈ પૂરો ન કર્યો. મારું તમારા પર કંઈ જોર તો હતું નહીં, મેં એના સિવાય કંઈ કર્યું નથી કે મારા માર્ગ તરફ તમને આમંત્રણ આપ્યું અને તમે

મારા આમંત્રણનો સ્વીકાર કર્યો. હવે મને દોષ ન આપો, પોતાની જતને જ દોષ આપો.”

(સૂર: ઈશ્વરાહીમ, આ. ૨૨)

ક્રેટલાક લોકો જીશોના અસ્તિત્વનો ઈન્કાર કરે છે, જ્યારે કે તે અંગે તેમના પાસે કોઈ દલીલ નથી, સિવાય કે તેઓ તેમને સામાન્ય સજ્જવોની જેમ ચાલતા-ફરતા દેખાતા નથી. આ વાસ્તવમાં ગૈબ (અદશ્ય) પર ઈમાન લાવવાનો મામલો છે. આવા લોકોએ એ તમામ વસ્તુઓનો ઈન્કાર કરી દેવો જોઈએ, જે દેખાતી ન હોય, ચાહે તે વીજ-કિરણો હોય કે ગુરુત્વાકર્ષણની શક્તિ કે આત્મા; જો કે તેઓ આ બધી વસ્તુઓના અસ્તિત્વનો સ્વીકાર કરે છે. તેમનું આ વર્તન તદ્દન વિરોધાભાસી છે, અને જો તેઓ ગૈબ પર ઈમાન લાવે છે, તો તેમના માટે એટલું જ પૂરતું છે કે અલ્લાહ તૃયાલાએ એક સંપૂર્ણ સ્વરૂપમાં જીશોના નામથી ‘સૂર: જન’ અવતરિત કરી દીધી છે.

